

Inventarisatie onderzoekswensen WODC-onderzoeksprogrammering 2022

Het WODC verneemt voor zijn onderzoeksprogrammering graag de onderzoekswensen van de JenV-onderdelen. Om een verantwoorde prioritering van de onderzoekswensen te kunnen maken en om de onderzoekbaarheid van de wensen te kunnen beoordelen, is het noodzakelijk om over de onderstaande gegevens te beschikken. Vult u daarom per onderzoekswens deze vragenlijst in.

Algemene informatie

Datum	3 februari 2022
(Werk)titel onderzoeksproject	Wetsevaluatie Wet doorberekening kosten toezicht en tuchtrecht juridische beroepen
Te benaderen contactpersoon beleidsdirectie (<i>naam, DG/afdeling en contactgegevens</i>)	
Verantwoordelijk MT-lid	

Informatie over onderzoekswens

1. Wat is het te onderzoeken onderwerp/ verschijnsel/ (beleids)problematiek?	<p>Op 1 januari 2018 is de <i>Wet doorberekening kosten toezicht en tuchtrecht juridische beroepen</i> in werking getreden. De juridische beroepen zijn, advocaten, notarissen en gerechtsdeurwaarders, met ieder een eigen publiekrechtelijke beroepsorganisatie (Pbo):</p> <ul style="list-style-type: none">- Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA)- Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB)- Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) <p>Er dient onderzocht te worden of de beoogde doelstellingen van de wet daadwerkelijk behaald zijn, als ook of de effecten die de inwerkingtreding van deze wet ten gevolg hebben voor de verschillende juridische beroepen proportioneel zijn. Met deze wet is ingesteld dat de beroepsgroepen zelf de kosten van het toezicht en tuchtrecht dragen, dit omdat de verantwoordelijkheid van de handhaving en het bevorderen van de kwaliteit primair bij de beroepsgroepen zelf ligt. De kosten worden voorgefinancierd door JenV en vervolgens belast JenV de kosten door aan de beroepsgroepen.</p> <p>De samenstelling en het toekomstperspectief van de beroepsgroepen zijn wisselend, maar ook de financieringsstructuur. Hierdoor ervaart het ministerie bij iedere beroepsgroep een andere problematiek. Een korte opsomming van de ervaren problematiek is:</p> <ul style="list-style-type: none">- Er zijn geen maatstaven waaraan de begrotingen getoetst kunnen worden;- Advocaten en notarissen kunnen de kosten doorbelasten aan hun klanten, gerechtsdeurwaarders hebben bij AMvB vastgestelde schuldenaarstarieven;- De gesprekken met de toezichthouder gaan over de financiën en niet over de inhoud.
2. Wat is het doel van het onderzoek?	<p>Er dient onderzocht te worden of de inwerkingtreding van de <i>Wet doorberekening kosten toezicht en tuchtrecht juridische beroepen (2018)</i> de doelstellingen heeft behaald die beoogd waren bij de implementatie van de wet. De doelstellingen van de wet waren:</p> <ul style="list-style-type: none">- De beroepsbeoefenaren hebben een bijzondere positie, waarbij zowel het toezicht als het tuchtrecht de kwaliteit en integriteit versterken. Dit vormt een belangrijke waarborg voor het maatschappelijk draagvlak van deze bijzondere positie. Doordat de beroepsbeoefenaren uit deze bijzondere positie inkomsten verwerven is het passend om ook de kosten te dragen;- De doorbelasting van de kosten moet voor een financiële prikkel zorgen om de kwaliteits- en integriteitsbewaking efficiënt in te richten;

	<p>Hierbij dient er specifiek te worden gekeken naar de effecten van de wetswijziging op de beroepsgroepen en of deze beoogd zijn. Hebben de gesprekken over de financiering van het toezicht en tuchtrecht gevolgen op de verhoudingen van de beroepsorganisaties met de toezichthouders en tuchtcolleges? Welk effect heeft dit gehad op de kwaliteit van het toezicht en tuchtrecht? Welke (financiële) gevolgen heeft de doorbelasting van de kosten en zijn deze beoogd bij de implementatie van de wet? Is de doorberekening van de kosten nog altijd opportuun op basis van het Rapport <i>Maat houden</i> (zie onder 4.)?</p>
3. Wat zijn de aanleiding en beleidscontext van het onderzoek?	<p>Genoemde wet vloeit voort uit bijlage 1 van het regeerakkoord Rutte I VVD-CDA alsmede bijlage 1 van het gedoogakkoord met de PVV, waarin de maatregel als ombuiging is opgenomen. Dit volgt uit het rapport ‘brede heroverwegingen 15. Veiligheid en terrorisme’ waarbij is gekeken naar mogelijkheden van besparingen waarbij met toepassing van het profijtbeginsel. De afdeling Advisering van de Raad van State heeft destijds bij de behandeling van het wetsvoorstel geadviseerd het volledig afschaffen van overheidsbijdrage aan de bekostiging van toezicht en tuchtrecht van de juridische beroepen te heroverwegen. Gedurende de wetsbehandeling zijn er diverse vragen over gesteld, maar desondanks is de wet aangenomen.</p> <p>Sinds de implementatie van genoemde wet hebben er intensieve gesprekken met de verschillende beroepsgroepen plaatsgevonden. Partijen ervaren dat de gesprekken over de hoogte van de financiering gaat in plaats van over de inhoud van het toezicht en tuchtrecht. Daarbij komt dat het een generieke wet betreft voor de drie beroepsgroepen terwijl de financiering van de beroepsgroepen zeer verschillend is. Zo kunnen advocaten en notarissen eigen tarieven bepalen terwijl gerechtsdeurwaarders de kosten in rekening brengen bij een schuldenaar volgens een vastgesteld schuldenaarstarief. Naast de financieel-technische problemen levert het voor alle partijen ook extra werkdruk op. Daarom dient adequaat in kaart te worden gebracht of de doelstellingen zoals beoogd bij de implementatie van de wet ook daadwerkelijk behaald zijn, maar daarnaast dienen de positieve en negatieve effecten van de inwerkingtreding van de wet in het geheel en per beroepsgroep in kaart te worden gebracht. Daarbij dient onderzocht worden of deze effecten in lijn zijn met de doelstellingen van de wet of dat deze effecten onbedoeld of onwenselijk zijn.</p> <p>Recent is het eindrapport van de WODC evaluatie KBvG gepubliceerd. Daarin is de aanbeveling (10) opgenomen te bezien of aanpassingen in de financieringsstructuur van de KBvG noodzakelijk zijn en hierbij tevens de doorberekening van de kosten voor het toezicht en tuchtrecht te betrekken, zowel wat betreft het uitgangspunt van deze doorberekening als de toegepaste verdeelsleutel.</p>
4. Welke beleidsstukken en/of onderzoeksrapporten geven de meest relevante informatie over dit onderwerp? (Geef s.v.p. de vindplaatsen)	<ul style="list-style-type: none"> - Rapport: Evaluatie verdeelsleutel BFT 2021 (Andersson Elffers Felix) - Rapport Maat houden - Rapport van de interdepartementale werkgroep Herziening Maat houden (KCBR, 2014) - Memorie van Toelichting (Tweede Kamer, 2014-2015) - Eindrapport: Evaluatie KBvG (Tweede Kamer, 2022) - Eindrapport: Evaluatie Wet positie toezicht en tuchtrecht advocatuur (Tweede Kamer, 2020)
5. Welke personen/organisaties hebben met dit onderwerp te maken en dienen bij het onderzoek betrokken te worden? (Betreft het toestemming, medewerking of informeren?)	<ul style="list-style-type: none"> - Ministerie van Justitie en Veiligheid/ DGRR/ DRB - Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie - Koninklijke Beroepsorganisatie voor Gerechtsdeurwaarders - Bureau Financieel Toezicht - Nederlandse Orde van Advocatuur - Kamers voor het notariaat - Kamer voor gerechtsdeurwaarders - Hof Amsterdam - Raad voor de rechtspraak - Raden van discipline - Hof van discipline - College van toezicht
6. Welke onderzoeksvragen zou u beantwoord willen zien?	<ul style="list-style-type: none"> - Wat zijn de effecten van de <i>Wet doorberekening kosten toezicht en tuchtrecht juridische beroepen</i> op de beroepsgroepen? - Heeft de doorbelasting van de kosten gevolgen gehad voor de

	<p>kwaliteit en effectiviteit van het toezicht op de beroepsgroepen?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Grijpt de wijziging van de wet, waardoor de beroepsgroepen gevraagd worden een zienswijze geven op de begroting van de tuchtrechtspraak (o.a. Hof Amsterdam), in op de onafhankelijkheid van de rechtspraak? - Heeft de doorbelasting van de kosten gevolgen voor de kwaliteit en effectiviteit van het tuchtrecht op de beroepsgroepen? - Heeft de doorbelasting van de kosten gezorgd voor een financiële prikkel om de kwaliteits- en integriteitsbewaking efficiënt in te richten? - De afdeling advies van de Raad van State heeft destijds opgemerkt of alle kosten wel doorbelast moeten worden aan de beroepsgroepen. Zouden de uitwerkingen van de wetswijziging zijn wanneer een gedeelte van de kosten van toezicht en tuchtrecht doorbelast zouden worden aan de <u>juridische beroepsgroepen</u>?
7. Betreft het een monitoronderzoek, evaluatieonderzoek of anders (namelijk...)?	Het betreft een wetsevaluatie.
<p><i>Deze vraag alleen invullen in geval van evaluatieonderzoek</i></p> <p>8. Welke aspecten moeten centraal staan bij de evaluatie? (Bijv. <i>juridische, gedragsmatige en/of handhavingsaspecten</i>)</p>	<p>De doelstellingen van de wetswijziging moeten centraal staan. Heeft de wet geleid tot een efficiëntere inrichting van de kwaliteits- en integriteitsbewaking? Maar sluit de doorbelasting van de kosten ook aan bij de bijzondere positie van de beroepsgroepen? Dit zijn gedragsmatige aspecten.</p> <p>Daarnaast is er ook een financieel-technisch aspect. De kosten worden door de notarissen en advocaten doorbelast aan de afnemers terwijl de schuldenaarstarieven van de gerechtsdeurwaarders vaststaan; hierdoor kan de ene beroepsgroep een financiële buffer opbouwen voor deze kosten en de andere niet. Dit heeft voor gerechtsdeurwaarders een nadelig financieel effect.</p>
<p><i>Deze vraag alleen invullen in geval van evaluatieonderzoek</i></p> <p>9. Betreft het een ex ante of een ex post evaluatie?</p>	Het betreft een Ex Post evaluatie.
10. Is het onderzoek toegezegd aan de Tweede Kamer? (<i>Zo ja, graag vindplaats document - naam/nr. - noemen</i>)	MRB heeft bij de aanbieding van de evaluatie van de KBvG toegezegd voor de zomer met een inhoudelijke beleidsreactie te komen. Gelet op aanbeveling 10 (zie onder punt 3) uit de evaluatie KBvG heeft het de voorkeur deze aanstaande wetsevaluatie aan te kunnen kondigen.
11. Welk begrotingsartikel is van toepassing?	Artikel 32 van de begroting van Justitie en Veiligheid
12. Hoe wordt het onderzoek gefinancierd? (<i>1. WODC-onderzoeksbudget, 2. financiering door beleidsdirectie of 3. anders namelijk...</i>)	
13. Wanneer moet het onderzoek uiterlijk zijn afgerond en waarom?	Aan de juridische beroepen is toegezegd dat de evaluatie in 2022 wordt gestart. Dit is gedaan omdat het gehele traject van de doorbelasting van de kosten voor zowel het ministerie als de beroepsgroepen erg arbeidsintensief is.
14. Welke risico's/knelpunten zijn er te verwachten bij de uitvoering van het onderzoek en waarom? (<i>Bijv. beperkte medewerking instanties, e.d.</i>)	Doordat de scope uitgebreid is, en er meerdere partijen bij worden betrokken kan het tijdsaspect een knelpunt vormen. Daarnaast kan er een verschil van opvatting bestaan bij de verschillende juridische beroepen over het probleem en mogelijke oplossingen.